

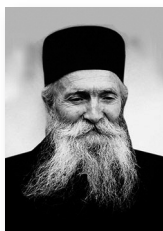

Οι λογισμοί καθορίζουν τη ζωή μας

ΟΙ ΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Βίος και διδαχές
του γέροντα Θαυδαίου της Βιτόβνιτσα

Μετάφραση-επιμέλεια έκδοσης
Βασίλης Αργυριάδης

Ἐν πλω

© Έκδόσεις Έν πλῶ
Κολοκοτρώνη 49, Ἀθήνα 105 60
Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238
e-mail: info@enploeditions.gr
www.enploeditions.gr
facebook.com/enploeditions.gr

Α΄ έκδοση: Οκτώβριος 2012

ISBN: 978-960-9550-16-1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μέρος πρώτο: Βίος γέροντα Θαδδαίου

Παιδικά και νεανικά χρόνια	11
Η μοναστική κλήση.....	16
Μονή Μίλκοβο: Στον παράδεισο της πρώτης χάριτος.....	19
Κουρά και χειροτονία.....	31
Δύο συλλήψεις και θαυμαστή εμφάνιση αγγέλου.....	33
Παρηγοριά μέσα απ' τα λόγια των Αγίων Πατέρων.....	44
Όταν προσευχόμαστε για κάποιον παίρνουμε πάνω μας τον πόνο του.....	46
«Όχι εγώ, αλλά ο Κύριος».....	53
«Ας γίνουμε υιοί φωτός!».....	60
Μια σιωπηλή μαρτυρία του σιωπηλού Σωτήρα.....	63

Μέρος δεύτερο: Διδαχές του γέροντα Θαδδαίου

Περί λογισμών.....	69
Περί οικογενειακής ζωής.....	87
Περί ταπεινώσεως.....	107
Περί υπηρεσίας προς τον Θεό και τον συνάνθρωπο.....	113
Περί μοναχισμού.....	127
Περί μετανοίας.....	131
Περί προσευχής.....	137
Περί αγάπης.....	157

Περί του πεπτωκότος κόσμου.....	163
Περί του πνευματικού αγώνα.....	179
Περί πίστεως.....	199
Περί της εσώτερης ειρήνης.....	207
Περί του πνευματικού κόσμου.....	217
Λόγος στην Κοίμηση της Υπεραγίας Θεοτόκου.....	223
Η μετάνοια είναι μια αλλαγή βίου.....	235
Ανθολόγιο λογίων του γέροντα Θαδδαίου.....	251

Μέρος Πρώτο

Βίος γέροντα Θαδδαίου

Παιδικά και νεανικά χρόνια

Ο γέρον Θασδαΐος (Στρυπούλοβιτς) γεννήθηκε στις 6 Οκτωβρίου (19 Οκτωβρίου, με το παλιό ημερολόγιο) του 1914, την ημέρα της εορτής του Αποστόλου Θωμά, προς τιμήν του οποίου έλαβε το όνομα Τόμισλαβ. Γεννήθηκε δύο μήνες πρόωρα, σε μια εμποροπανήγυρη, από αγρότες γονείς, κατοίκους του χωριού Βιτόβνιτσα, κοντά στην πόλη Πέτροβατς, στον ποταμό Μλάβα. Βαπτίστηκε αμέσως μετά την γέννησή του, γιατί οι γονείς του φοβήθηκαν ότι το πρόωρα γεννημένο μωρό τους δεν θα ζούσε, καθώς μάλιστα δεν έβλεπαν σε αυτό κάποια σημεία ζωής. Το μωρό άνοιξε τα μάτια του μόνο μετά τη βάπτισή του. Ως παιδί, ήταν αδύναμο και φιλάσθενο. Αργότερα, όταν ήταν μοναχός, κάποιες φορές αστειευόταν ταπεινά λέγοντας, «Τι καλό εξάλλου να προκūψει από μένα, αφού γεννήθηκα σε εμποροπανήγυρη!».

Λίγες ήταν οι στιγμές χαράς των παιδικών χρόνων του Τόμισλαβ· το παιδί μεγάλωνε σε μια φτωχική οικογένεια κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου και των μεταπολεμικών χρόνων. Η μητέρα του πέθανε όταν ήταν ακόμα μικρό παιδί. Αντί για τα ήσυχα και απαλά μητρικά λόγια, κυριαρχούσε στο σπίτι η διαπεραστική φωνή μιας μητριάς, και μετά ακόμα μίας. Για να ξεφύγει απ' τη σκληρότητα της καθημερινής ζωής —στην οποία το εύθραυστο αγόρι με την εξαιρετικά ευαίσθητη ψυχή έβλεπε πολύ πόνο— ο Τόμισλαβ βρήκε καταφύγιο στον δικό του κόσμο των σκέψεων και των στοχασμών. Όπως διηγούνταν αργότερα, εγκατέλειψε το σπίτι του αρκετές φορές, με ένα ξεροκόμματο μόνο στην τσέπη του. Δεν έμοιαζε με τα άλλα παιδιά ούτε στο ανάστημα ούτε στη σωματική διάπλαση, ούτε στον χαρακτήρα. Να ποιος ήταν ο σταυρός του: ήταν διαφορετικός, ακόμα και στο ζήτημα της διατροφής. Εξ όσων μπορούσε να θυμηθεί, δεν μπορούσε να φάει τίποτα που να περιέχει λαρδί· ούτε αυγά μπορούσε να φάει, ούτε να πιεί γάλα. Κρέας δεν μπορούσε ούτε να δοκιμάσει. Γι' αυτό, τον κατσάδιαζαν συχνά και τον ανάγκαζαν να φάει, αλλά ο οργανισμός του αδυνατούσε να δεχθεί οποιαδήποτε τροφή ζωικής προέλευσης. Έως τα δεκαέξι του χρόνια, τρεφόταν κατά κύριο λόγο με ψωμί, κρεμμύδια και αγγούρια. Γεννήθηκε σ' αυτό τον κόσμο σαν σε γη ξένη — απ' τα πρώτα του παιδικά χρόνια, ζωή νηστείας και εγκράτειας. Μεγάλωσε ως παιδί-ασκητής και αναχώρησε από τούτη τη ζωή για τη βασιλεία των ουρανών ως γέρον-ασκητής.

Συχνά τον μάλωναν και τον κορόιδευαν, θεωρών-

τας τον ανίκανο για δουλειά και γενικά άχρηστο, κι έτσι ο Τόμισλαβ δεν μπορούσε να βρει παρηγοριά σ' αυτό τον κόσμο. «Δεν είσαι καλός σε τίποτα. Κοίτα τον Μλάντεν [ένα γειτονόπουλο, ίδιας ηλικίας με τον Τόμισλαβ]. Αυτό είναι παιδί — βοηθά τον πατέρα του, σε όλα! Ενώ εσύ μονάχα κάθεται εκεί πέρα και τρως τσάμπα το ψωμί σου!». Αυτά τα λόγια πλήγωναν τον Τόμισλαβ τόσο πολύ, που κατέφευγε στους αγρούς. Εκεί, κάτω απ' τα δέντρα, στο φρέσκο γρασίδι, ολομόναχος στον κόσμο, προσευχόταν για παρηγοριά και ικέτευε τον Κύριο να τον κάνει κι εκείνο χρήσιμο σε κάτι. Τον καταπίεζε διαρκώς η φοβία ότι οι κηδεμόνες του δεν θα έμεναν ικανοποιημένοι μαζί του. (Αυτός ο φόβος τον βασάνιζε επίσης και κατά τα πρώτα χρόνια της μοναχικής του ζωής).

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι την ψυχή του μικρού αγοριού βάραινε επίσης η θλίψη για το ότι ο πατέρας του, ένας ήσυχος και αγαθός άνθρωπος, αδυνατούσε να τον προστατεύσει και να του φερθεί όπως θα ήθελε εκείνος. Ήταν ένα παιδί διψασμένο για πατρική αγάπη. «Απογοητεύτηκα γιατί ο πατέρας μου ξαναπαντρεύτηκε μετά τον θάνατο της μητέρας μου και απέκτησε δύο παιδιά από την δεύτερη γυναίκα του. Απογοητεύτηκα ακόμα περισσότερο όταν παντρεύτηκε για τρίτη φορά γιατί πέθανε και η δεύτερη γυναίκα του. Ο καημένος, ο μόνος λόγος που ξαναπαντρεύτηκε ήταν για να έχει μια γυναίκα που θα φροντίσει το σπίτι και τα παιδιά. Εξαιτίας αυτού του πολέμου που διεξήγα νοερώς κατά του πατέρα μου, άργησα πάρα πολύ να αναπτυχθώ πνευματικά».

Ο Θεός άρχισε να αποκαλύπτει σε πολύ νεαρή ηλι-

κία στον Τόμισλαβ το μυστήριο των λογισμών και της νηπτικής ζωής: την συγκέντρωση της σκέψης, και τον αγώνα κατά των περισπασμών του νου. «Απ' την παιδική ακόμα ηλικία μου, σκεφτόμουν πολύ το κάθε τι. Από μικρό παιδί, έδινα ιδιαίτερη προσοχή στους λογισμούς μου. Τώρα που είμαι γέρος, βλέπω ότι δεν έχω φτάσει στον βαθμό κατανόησης των λογισμών που είχα όταν ήμουν παιδί — γιατί ο Κύριος φωτίζει τα παιδιά. Ήμουν πολύ μικρός και δεν είχα ακόμα ξεκινησει το σχολείο όταν παρατήρησα ότι οι λογισμοί μου περιπλανιόνταν την ώρα που έπαιζα με τα άλλα παιδιά. “Αυτό δεν είναι καλό”, σκεφτόμουν, “πρέπει οι λογισμοί μου να είναι συγκεντρωμένοι στο ‘εδώ’, μόνο σε αυτό που κάνω”. Αλλά ήταν ανώφελο — οι λογισμοί μου εξακολουθούσαν να περιπλανιούνται».

Εκείνο τον καιρό, το αγόρι ένωσε στην καρδιά του μια ουράνια αίσθηση ότι δεν ανήκε σε αυτό τον κόσμο, καθώς και μια μυστική επιθυμία να ελευθερωθεί από έναν κόσμο θλίψης και πόνου, αφιερώνοντας τον εαυτό του ολοκληρωτικά στον Θεό, και αναζητώντας καταφύγιο στον πρᾶο Κύριο, τον μόνο Παράκλητο όσων υποφέρουν. Ο Ζων Θεός μίλησε απαλά στην ψυχή του, που δεν είχε ποῦ τήν κεφαλήν κλίνη (πρβλ Ματθ. 8,20). «Όταν κατάλαβα ότι τόσο οι γονείς μου, όσο και η οικογένειά μου, οι φίλοι μου, αλλά και όλοι οι άνθρωποι, δεν μπορούσαν να μου προσφέρουν τίποτα άλλο παρά πόνο, προσβολές και πληγές, αποφάσισα να σταματήσω να ζω για τον κόσμο, και να αφιερώσω στον Κύριο τις λιγοστές μέρες που μου απόμεναν να ζήσω. Κατάλαβα ότι δεν είχα κανέναν στον κόσμο εκτός απ' τον Θεό».

Ταυτόχρονα, ο Θεός φώτισε τον νου του αγιοριού να συνειδητοποιήσει ότι η επίγεια ζωή μας δεν συνίσταται σε τίποτε άλλο από τη διακονία των άλλων και ότι, στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει άλλη ζωή από αυτή τής διακονίας και της υπομονετικής εγκαρτέρησης των θλίψεων και του πόνου. «Συνειδητοποίησα σε πολύ νεαρή ηλικία ότι η ζωή έχει να κάνει με την διακονία. Οι γονείς υπηρετούν τα παιδιά τους, τα παιδιά τους γονείς τους. Τότε ήταν που ήρθε η σκέψη στο μυαλό μου: Απ' τη στιγμή που ο καθένας βρίσκεται εδώ για να υπηρετεί κάποιον άλλο, εγώ θέλω να διακονήσω τον Θεό, επειδή αυτός είναι πάνω από κάθε άλλον. Βλέπεις πώς ο Θεός καλεί κάποιον, απ' τις πρώτες κιόλας μέρες του;».

Παρόλο που με την Πρόνοια του Θεού, η παιδική του ηλικία και η νεότητα αποτελούνταν από ημέρες ζωγραφισμένες με χρώματα περισσότερο φθινοπωρινά παρά ανοιξιάτικα, ο γέρον Θαδδαίος πάντοτε μιλούσε με απεριόριστη αγάπη τόσο για τη μητέρα του απ' την οποία, όπως έλεγε, είχε κληρονομήσει μια ψυχική ευαισθησία, όσο και για τον πατέρα του, που ήταν «ένας ήσυχος και πράος άνθρωπος, απίστευτα καλοκάγαθος». Μέχρι το τέλος της ζωής του, ο γέρον Θαδδαίος έλεγε ότι υπέφερε πολύ διότι είχε προσβάλλει τον πατέρα του με τους λογισμούς του, και δεν θα μπορούσε ποτέ να μετανοήσει αρκετά γι' αυτό. Πάντοτε συμβούλευε τα πνευματικά του παιδιά για τη σπουδαιότητα της υπακοής προς τους βιολογικούς γονείς, τόσο στο επίπεδο των πράξεων όσο και στο επίπεδο των λογισμών, γιατί οι γονείς μας είναι, μετά τον Κύριο, «ό,τι καλύτερο διαθέτουμε εδώ στη

γη». Δίδασκε πάντοτε ότι σκοπός της χριστιανικής ζωής είναι η επιστροφή στην αγκαλιά του ουράνιου Πατέρα, η επιστροφή του ασώτου υιού από τον μακρινό τόπο στη χώρα των ζώντων. «Ολόκληρη την ζωή μου βασανίζομαι με λογισμούς σχετικούς με τον σκοπό της ζωής μας — συχνά διερωτώμαι πού πηγαίνουμε. Είχε τάχα να κάνει η ζωή μόνο με την απόκτηση υλικού πλούτου, μόνο με το φαγητό και το ποτό; Αυτό ήταν το νόημα της ζωής; Δόξα τω Θεώ, όταν διαβάζουμε τον βίο του αγίου Σεραφείμ του Σάρωφ, ο ίδιος ο άγιος μας εξηγεί ότι ο σκοπός της ζωής είναι η επιστροφή στους κόλπους του ουράνιου Πατέρα, έτσι ώστε εμείς, οι άνθρωποι αυτής εδώ της γης, να γίνουμε άγγελοι που θα καθοδηγούνται από το Άγιο Πνεύμα».

Όταν τελείωσε το δημοτικό σχολείο, με άριστη βαθμολογία, οι γονείς του τον έστειλαν στο Πέτροβακ για να μάθει την τέχνη του ράφτη, βλέποντας πως εξαιτίας της εύθραυστης υγείας του και της σωματικής αδυναμίας του δεν θα μπορούσε να εργαστεί στη γη. Ολοκλήρωσε τις εμπορικές σπουδές του στο Πέτροβακ, αλλά δεν επέτυχε στην νέα του δουλειά, και υπέφερε πολύ στα χέρια σκληρών και άκαρδων ανθρώπων.

Η μοναστική κλήση

Το 1932, ο δεκαοκτάχρονος Τόμισλαβ ήταν ολότε-
λα απορροφημένος σε λογισμούς σχετικά με το νόημα

της ζωής. Απ' τα βάθη της καρδιάς του, ανέβηκε ο πόθος να γίνει μοναχός. Έγραψε ένα γράμμα στην αδελφότητα της Μονής Γκορνγιάκ, ικετεύοντας να τον δεχθούν ως δόκιμο. Η πρόνοια του Θεού τον έκανε να αναμένει έξι μήνες για την απάντηση. Αυτό που συνέβη στο μεσοδιάστημα επηρέασε αποφασιστικά το μέλλον του. Ενώ περίμενε απάντηση από το μοναστήρι, ο Τόμισλαβ αρρώστησε βαριά με μια πνευμονολογική πάθηση και χρειάστηκε να μεταφερθεί στο Βελιγράδι για θεραπεία. Παρέμεινε σαράντα επτά ημέρες στο νοσοκομείο. Εξαιτίας της ασθενικής υγείας του και της αδύναμης κράσης του, η κατάστασή του δεν βελτιωνόταν.

«Έγινε ιατρικό συμβούλιο για να αποφασιστεί η περαιτέρω θεραπεία μου. Μετά από κάποιες ώρες συζήτησης, αποφασίστηκε η χορήγηση μιας πολύ περίπλοκης και οδυνηρής θεραπείας: πνευμοθώραξ. Ήταν μια δύσκολη και βασανιστική διαδικασία εισαγωγής οξυγόνου και φαρμάκων στους πνεύμονές μου. Είχα ακούσει από άλλους ασθενείς ότι αυτή η θεραπεία ήταν πολύ επώδυνη και εξαντλητική και πως, ακόμα και σωματικά δυνατότεροι ασθενείς, αγωνίζονταν να τη φέρουν σε πέρας, και έτσι είπα στους γιατρούς: “Εάν έχετε να μου προτείνετε κάποια άλλη θεραπεία, έχει καλώς. Εάν όχι, δεν είμαι διατεθειμένος να υποστώ αυτό που προτείνετε”. Οι γιατροί θύμωσαν πολύ. “Ποιος είσαι εσύ που μας διδάσκεις πώς να γιατρεύουμε τον κόσμο;” είπαν. “Θα είσαι εδώ αύριο, στο τμήμα φυματίωσης, για να ξεκινήσεις τη θεραπεία σου!”.

“Καλά”, σκέφτηκα, “θα με περιμένετε πολλή ώρα αύριο!”. Τους ρώτησα πόσον καιρό θα ζούσα εάν δεν

έκανα τη θεραπεία που μου πρότειναν. Μια γιατρός μου είπε, “εάν συμφωνήσεις να κάνεις τη θεραπεία, ίσως γιατρευτείς απ’ την αρρώστια σου, αλλά εάν όχι, σίγουρα δεν θα ζήσεις περισσότερο από πέντε χρόνια”. Και σκέφτηκα, “δηλαδή, δεν είναι καν βέβαιοι για το αποτέλεσμα της θεραπείας!” Αποδέχτηκα την κατάσταση μου και αποφάσισα να περάσω τα επόμειναντα πέντε χρόνια της ζωής μου υπηρετώντας τον Θεό. Ωστόσο, ανέκυψε νέο πρόβλημα: οι γονείς μου δεν συμφώνησαν με την απόφασή μου.

Δεν υπήρχαν, όμως περιθώρια για να συμβιβαστώ με την αντίρρηση των γονέων μου, και έτσι πήγα στην Μονή Γχορνγιάκ, παρά τη θέλησή τους. Έφτασα εκεί αργά το απόγευμα, ακριβώς την ώρα που ο ηγούμενος (π. Σεραφείμ) έβγαινε από την εκκλησία μετά τον Εσπερινό. Με δέχθηκε με καλοσύνη. Του μίλησα για την απόφασή μου να αφιερώσω τη ζωή μου στον Θεό και του εξήγησα το πώς κατανοούσα τη μοναστική ζωή. Ένας Ρώσος μοναχός κάθισε μαζί μας. Δεν μπορώ να θυμηθώ ακριβώς τι είπα στον ηγούμενο. Πριν από την Λειτουργία, την επόμενη ημέρα, πήρε το μάτι μου τον Ρώσο μοναχό να φέρνει το πρόσφορο, τον οίνο και το νερό στην εκκλησία. Μπήκε στο ναό και εγώ τον ακολούθησα. Πήγε το πρόσφορο, τον οίνο και το νερό μέσα στο ιερό, και εγώ προσκύνησα τις εικόνες. Όταν βγήκε από το ιερό, μου είπε: “Άκουσα τι συζητούσατε με τον ηγούμενο. Άκουσα τις σκέψεις σου περί μοναχισμού. Δεν θα βρεις πουθενά στη Σερβία το είδος του μοναχισμού που αναζητείς, παρά μόνο στους Ρώσους μοναχούς της Μονής Μίλκοβο. Η αδελφότητα αυτού του μοναστηριού αποτελείται από